

Toekomstvisie riool- en regenwaterbeheer

Standpunt VVSG

Inhoud

1 Vlaams Regeerakkoord suggereert herindeling drink- en afvalwaterbeheer	1
2 Visie op de organisatie van het riool- en regenwaterbeheer	1
2.1 Standpunt VVSG	1
2.2 Waarom deze visie	3

1 Vlaams Regeerakkoord suggereert herindeling drink- en afvalwaterbeheer

Het regeerakkoord stelt: *'Het landschap van publieke drinkwater- en afvalwateroperatoren kan efficiënter georganiseerd worden met een logischere taakverdeling . Samen met de verschillende operatoren ontwikkelen we een visie op de toekomst van het waterlandschap.'*

De Vlaamse overheid vraagt momenteel bij de verschillende partners naar hun visie op het waterlandschap.

Deze nota beschrijft het standpunt van de VVSG over de toekomst van het riool- en regenwaterbeheer.

2 Visie op de organisatie van het riool- en regenwaterbeheer

2.1 Standpunt VVSG

Voor de VVSG zijn er 4 uitgangspunten bij de organisatie van het riool- en regenwaterbeheer:

De gemeente bepaalt autonoom hoe ze zich organiseert voor het riool – en regenwaterbeheer. Gemeenten kunnen dit zelf doen of ze kunnen hiervoor beroep doen op een operator: intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, waterbedrijven of derden.

Gemeenten moeten operatoren rechtstreeks kunnen aansturen (verlengd lokaal bestuur).

De gemeente moet als individuele gemeente voldoende impact hebben op de operator.

Organiseer afstemming flexibel en lokaal

Als er gemeentegrensoverschrijdende problematieken zijn rond regenwater-en rioolbeheer, dan zijn die zo lokaal en divers dat er steeds wisselende samenwerkingen nodig zijn om tot een oplossing te komen. Het zoeken naar afstemming moet dus vooral flexibel kunnen gebeuren en gefocust op het oplossen van concrete knelpunten, het maken van concrete beleidsafspraken en het aangaan van concrete engagementen. Cruciaal is dat men lokaal de effectief betrokken partners samen brengt. Wie dat is hangt af van het vraagstuk dat voorligt. De logica van de lokale afwateringsgebieden kan daarbij een oriëntatie zijn, maar geen vast gegeven. Gemeenten zijn geen vragende partij voor nieuwe vaste overlegstructuren.

In de eerste plaats zullen gemeenten en hun partners zelf ad hoc overleg opstarten met de rechtstreeks betrokkenen om af te stemmen over grensoverschrijdende vraagstukken in beheer en beleid.

Zo'n overleg kan ook opgestart/ondersteund worden vanuit de intergemeentelijke rioolbeheerders, de regio's of de bekkenwerking.

Hiervoor zijn enkele pistes denkbaar.

Voor de operationele afstemming van het beheer organiseren de intergemeentelijke rioolbeheerders zich volgens de lokale afwateringsgebieden en krijgen 3 opdrachten:

- Beheer voor de gemeenten die de opdracht uitbesteedden aan de rioolbeheerder;
- Afstemming van beheer (waar nodig) met de betrokken gemeenten in het afwateringsgebied (zowel gemeenten die het beheer uitbesteedden als gemeenten die het beheer zelf doen);
- Samen werken aan kennisopbouw en innovatie.

Een piste kan zijn dat ook het beheer van de onbevaarbare waterlopen een opdracht wordt (zie VVSG standpunt over de onbevaarbare waterlopen)

De beleidsmatige afstemming gaat over vraagstukken die ook dikwijls een sterke band hebben met de ruimtelijke ordening: waar zijn de beste locaties om water vast te houden, hoe verdelen we de financiering en het beheer van die locaties als meerdere gemeenten daar de baten van krijgen, De afstemming gaat ook over de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water: hoe zorgen we gebiedsgericht en intersectoraal voor de meest ideale mix van maatregelen om de goede toestand van de watersystemen te bekomen.

Ook voor de beleidsmatige afstemming is de logica van de lokale afwateringsgebieden een oriëntatie waarbinnen men de concreet betrokken partners samenbrengt om vraagstukken op te lossen. Voor deze beleidsmatige afstemming zijn 3 pistes denkbaar (indien de afstemming al niet ad hoc gebeurt):

- Men werkt dit uit binnen de regiovorming
- Men werkt dit uit gekoppeld aan de werking volgens lokale afwateringsgebieden van de rioolbeheerders;
- Men werkt dit uit gekoppeld aan de bekkenwerking maar dan op lokale schaal (sub deelbekken, deelbekken of cluster van enkele deelbekkens).

Tot slot stelt de VVSG dat de eerste focus moet liggen op het maken van onderhandelde afspraken over doelstellingen en financiering van het rioolbeheer tussen Vlaanderen en de gemeenten en hun rioolbeheerders. In het 'actieplan voor het gemeentelijk rioolbeheer' pleiten de VVSG en AquaFlanders ervoor dat Vlaanderen met elke gemeente en haar rioolbeheerder een onderhandeld rioolcontract afsluit. De VVSG stelt vast dat de Vlaamse overheid dit principieel volgt maar talmt met de uitvoering. Vlaanderen maakt momenteel niet genoeg capaciteit vrij voor de onderhandeling met gemeenten en rioolbeheerders. Besprekingen over de organisatie van het riool- en regenwaterbeheer mogen deze eerste focus niet verder vertragen. Gemeenten die dit wensen kunnen de rioolopdracht uitbesteden aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en derden. 190 gemeenten deden dit. Gemeenten die dit zelf willen beheren in combinatie met hun publiek domein kunnen dat ook. 110 gemeenten beheren zelf.

2.2 Waarom deze visie

Als meest burgers nabij bestuur, als instantie die moet waken over de veiligheid en de netheid in het openbaar domein, wordt een gemeente door haar inwoners afgerekend op de manier waarop de gemeente de vele aanspraken op dat openbaar domein en op de openbare infrastructuur weet te verzoenen. De gemeente blijft daarom dé actor voor het beheer van het openbaar domein. De investeringen in de publieke ruimte zijn ook een belangrijk instrument om de effecten (droogte, hitte, wateroverlast, ...) van extreme weersomstandigheden door de klimaatverandering te milderen. Oplossingen voor extremere piekneerslagen in de zomer moeten we meer bovengronds in de publieke ruimte zoeken.

De riool – en regenwaterinfrastructuur is integraal onderdeel van het openbaar domein. Dit geldt operationeel: riool- en regenwaterinfrastructuur wordt altijd samen met de wegenis en het publiek domein aangelegd. Dit geldt evengoed beleidsmatig en qua verantwoordelijkheid: het gemeentebestuur moet overlast (wateroverlast, extreme droogte, hitte) in de publieke ruimte vermijden en zal de definitieve beslissingen moeten nemen over multifunctioneel gebruik van publieke ruimtes (bijvoorbeeld recreatieve groenzone bij normaal weer, bufferbekken bij wateroverlast).

De grootste synergie is te vinden tussen het beheer van het gemeentelijk riool- en regenwaterstelsel en het beheer van de publieke ruimte. Als het gemeentelijke rioolnet volledig uitgebouwd zal zijn zal de nieuwwaarde van de totale infrastructuur (riolering en wegenis erboven) zeker 50 miljard euro bedragen (exclusief nieuwwaarde openbaar domein zonder riolering en exclusief extra maatregelen noodzakelijk door de klimaatverandering). Met een gemiddelde rioleringskost van 50% van de totale nieuwwaarde en een gemiddelde kost voor regenwaterinfrastructuur van 60% van de rioleringskost komen we op een nieuwwaarde van 15 miljard euro voor de gemeentelijke regenwaterinfrastructuur rechtstreeks gekoppeld aan het rioolstelsel. 2% van de nieuwwaarde van het bestaande rioolnet is jaarlijks nodig om het bestaande rioolnet in goede staat te houden (onderhoud en herinvestering). Voor de

toekomstige infrastructuur komt dit op een jaarlijks bedrag van 1 miljard euro per jaar waarvan 300 miljoen euro per voor de regenwaterinfrastructuur. Specifiek voor die regenwaterinfrastructuur kan men veel synergiewinsten vinden door te zoeken naar multifunctionele oplossingen in de publieke ruimte.

-----einde-----